

AÐRAR TILRÁÐINGAR

- Uppskot um ein kunningarpolitikk hjá Føroya Landsstýri
- Uppskot um eina nýggja kæruskipan innan almennu fyrisitingina í Føroyum
- Procedure for forberedelse og fremlæggelse af sager fra generaldirektoraterne til landsstyremanden
- Retningslinjer for forelæggelse og behandling af sager på landsstyremøder

1996

UPPSKOT UM NÝSKIPAN

AÐRAR TILRÁÐINGAR:

- Uppskot um ein kunningarpolitikk hjá Føroya landsstýri
- Uppskot um eina nýggja kæruskipan innan almennu fyrisitingina í Føroyum
- Procedure for forberedelse og fremlæggelse af sager fra generaldirektoraterne til landsstyremanden
- Retningslinjer for forelæggelse og behandling af sager på landsstyremøder

1996

Uppskot um nýskipan

Uppskot um ein kunningarpolitikk hjá Føroya landsstýri

1. Kunningarpolitikkur

Ein virkin kunningarpolitikkur er vorðin ein táttur innan almenna fyrisiting í fleiri vesturlenskum londum. Aðalendamálið við einum kunningarpolitikki fyri landsstýrið - sum orðað í hesum uppskoti - er fleirtáttað. Í høvuðsheitum verður uppgávan at ráðgeva løgmanni og landsstýrismonnum innan miðlasurningar, hetta í samráð við løgmansstjóran, samskipa kunningarvirksemið hjá Løgmannsskrivstovuni og aðalstýrunum og leggja til rættis kunningarvirksemi.

Ein beinleiðis avleiðing av einum virknum kunningarpolitikki verður, at arbeiðsgongdirnar í landsstýrisins fyrisiting verða munadyggari og at landsins íbúgvum verða veittar tænarastur á einum munandi hægri støði.

Sambært hesum uppskoti kann landsstýrisins kunningarpolitikkur úttinnast upp á tvinnar hættir. Hesir eru:

- Almenn kunning
- Innanhýsis kunning

Av teirri orsök, at ein innanhyssis kunning er umrødd í uppskotinum um ein felags starvsfólkapolitikk fyri ta almennu fyrisitingina - umframt at verða viðgjørd undir Løgmannsskrivstovuni í samband við tilráðingina um framtíðar bygnaðin fyri leiðslukunning - verður ikki farið út í áser við hesum spurningi. Eisini er vert at strika undir, at uppskotið um ein felags starvsfólkapolitikk fyri ta almennu fyrisitingina ásetur, at ein innanhyssis kunning verður fyriskipað av starvsfólkadeildini í Løgmannsskrivstovuni.

Harafturímóti verður sambært hesum uppskoti almenn kunning fyriskipað av samskipanardeildini í Løgmannsskrivstovuni.

2. Almenn kunning

Almenn kunning fevnir um landsstýrisins viðskiftafólk í vanligum týdningi, felagsskapir, vinnulív og aðrar almennar myndugleikar so sum kommunurnar. Umframt hesi her nevndu, fevnir almenna kunningin somuleiðis um viðskiftafólk, felagsskapir, vinnulív og almennar myndugleikar í útlondum. Harumframt er vert at nevna, at eitt alment kunningarvirksemi fer at hava ein alstóran týdning fyri Føroya fólk sum heild.

Fyri at kunna fremja eitt alment kunningarvirksemi mótvegis landsstýrisins viðskiftafólkkum og Føroya fólk yvirhøvur, verður viðmælt, at stig verður tikið til at seta í verk hesar fyriskipanir:

- Setan av kunningarráðgeva
- Stovnan av kunningarmiðstöð
- Stovnan av upplýsingabanka

Harafturat, verður móti endanum av hesum parti av uppskotinum, nomið við hvøtjar útbúgvingar, ið skulu verða kravdar av teimum starvsfólkum, sum skulu manna størvini.

2.1. Kunningarráðgevi

Tað verður mælt til, at eitt starv sum kunningarráðgevi verður sett á stovn. Hesin kemur í høvuðsheitum at hava sum endamál, at verða lögmanni og landstýrismonnum ein hollur stuðul viðvíkjandi samskiftinum millum landsstýrið og fjølmiðlarnar soleiðis, at politikkur landsstýrisins verður borin fyri Føroya fólki á besta hátt.

Høvuðsuppgáva hansara kemur tess vegna, í samráð við løgmansstjóran, at verða fyriskipan av framløgu landsstýrisins av tess rikna politikki fyri fjølmiðlarnar. Í hesum sambandi er vert at strika undir, at í teimum førum tá ið landsstýrið ætlar at almannakunngera sínar politisku ætlanir, er tað týðningarmikið at hesar verða almannakunngjærðar við hjálp av einum miðlakønum fólki.

Kunringarráðgevin kemur annars at hava eitt starvsøki, ið fevnir um trinnar høvuðsuppgávur:

- Ráðgeva landsstýrinum í miðlasurningum
- Fyrireika framløgu landsstýrisins av politiskum framtøkum
- Fyrireika tíðindaskriv og tíðindafundir landsstýrisins

Starvið sum ráðgevi landsstýrisins í miðlasurningum verður mett at fáa týðning fyri sambandi millum landsstýrið og fjølmiðlarnar. Harumframt fer kunringarráðgevin, í samráð við løgmansstjóran, at ráðgeva landsstýrinum hvussu hetta á besta hátt skal kunna náa út til landsins íbúgvar við sínum politisku ætlanum.

Kunringarráðgevin fer í hesum sambandi at vísa lögmanni og landstýrismenninar á tær avbjóðingar og møguleikar, ið eru til staðar, tá ið hesir í fjølmiðlunum skulu kunna landsins íbúgvar um tey mál, ið landsstýrið hevur sett sær fyri at náa.

Setningurin, sum fyrireikari av framløgu landsstýrisins av politiskum framtøkum, krevur virksesemi á høgum yrkisligum støði. Tað verður hildið, at kunringarráðgevin kann verða lögmanni og landstýrismonnum ein hollur stuðul í hesum sambandi. Kunringarráðgevin kemur við støði í miðlalæru at fyrireika framløguna av landsstýrisins politisku framtøkum soleiðis, at hendan verður fingin í lag sambært bestu ráðum.

At vera fyrireikari av tíðindaskrivum og tíðindafundum landsstýrisins setur ávís krøv til yrkisligan førleika innan miðlavirksesemi.

Innihaldsvirlit

Uppskot um ein kunningarpolitikk hjá Føroya landsstýri	1
Uppskot um eina nýggja kæruskipan innan almennu fyrisitingina í Føroyum	6
Procedure for forberedelse og fremlæggelse af sager fra generaldirektoraterne til landsstyremanden	15
Retningslinjer for forelæggelse og behandling af sager på landsstyremøder	20

Sum fyrireikari av tíðindaskrivum landsstýrisins kemur kunningarráðgevin at nýta sín førleika til at gera til reiðar tey tíðindaskriv, ið landsstýrið ætlar fjølmiðlunum. Í hesum sambandi er vert at leggja dent á trupulleikan, at tað ofta er torført, at fáa tann ætlaða boðskapin út til landsins íbúgvar. Orðing og samanseting sum heild av tíðindaskrivum hava tí alstóran týdning fyri móttøkuna av tíðindaskrivunum.

Í samband við tíðindafundir landsstýrisins kemur kunningarráðgevin í fyrri atløgu at fyrireika hesar. Harumframt kemur hann at fyrireika løgmann og landsstýrismenn til teirra ætlaðu tíðindafundir soleiðis, at teir verða betri førir fyri at halda sínar fundir á einum høgum støði hvat einum miðlasjónarmiði viðvíkir.

2.2. Kunningarmiðstøð

Tað verður mælt til, at ein kunningarmiðstøð verður sett á stovn sum ein royndarskipan í fyrstu atløgu. Hendan kemur at hava sum høvuðsmálsetning at taka sær av teimum viðskiftafólkum, sum ikki kunnu verða tænt til fulnar av umstillingini.

Her verður serliga hugsað um viðskiftafólk, sum ikki vita til hvønn tey skulu fara við sínum ørindum og fyrispurningum. Tað, sum er týdningarmikið her er, at ein kunningarmiðstøð í mun til eina umstilling er betri før fyri at “taka sær av” viðskiftafólkum. Av teirri grund, at hon er betri før fyri at taka sær av sínum viðskiftafólkum er hon eisini betri før fyri at veita tænastr, sum eru á einum hægri støði. Hetta fer at geva landsstýrinum eitt meira tænastrutilvitað andlit úteftir.

Harumframt er ætlanin, at ein kunningarmiðstøð skal sita inni við sokallaðari grundvitan um tað almenna og tess virkseini. Tað skal við øðrum orðum verða móguligt hjá viðskiftafólkum at fáa til haldar allar vanligar grundupplýsingar við at seta seg í samband við kunningarmiðstøðina. Tað ørgrynni av fyrispurningum, sum vanligi órógv alment virkseini, við tað at óviðkomandi starvsfólk innan tað almenna fáa fyrispurningar uttani frá, kemur í stóran mun at hvørva. Hetta kemur bæði at spara almenna tíð og pening.

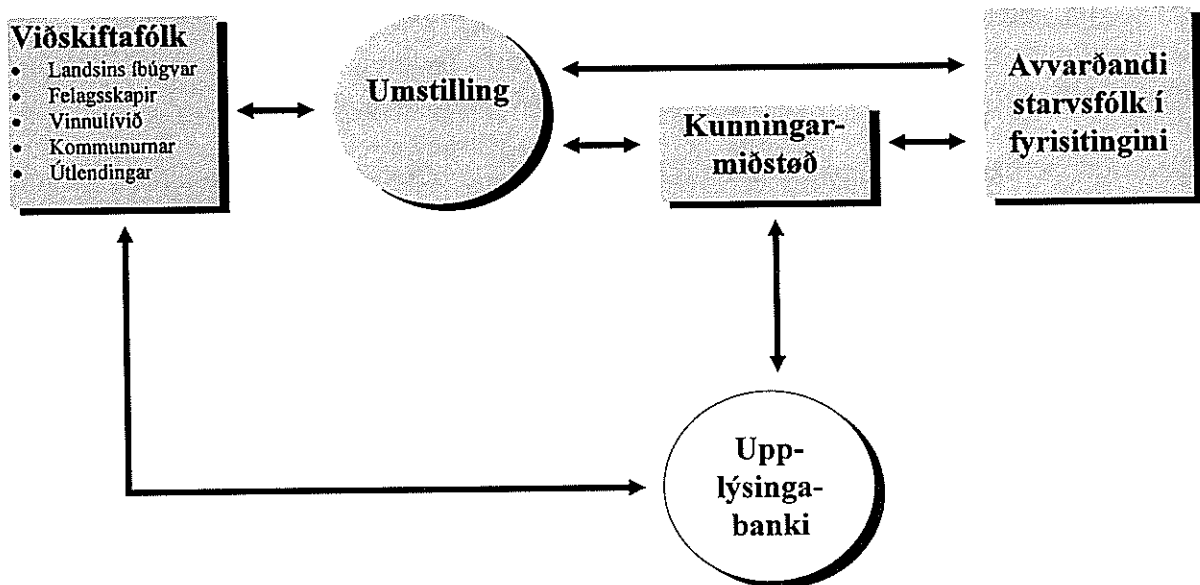
Tann almenna kunningartænastr kann eftir hesum uppskoti koma at síggja út sum yvirlitsmyndin á komandi síðu vísir. Við øðrum orðum, almenn viðskiftafólk skulu antin kunna venda sær til umstillingina, sum síðani vísir teimum til kunningarmiðstøðina ella beinleiðis til avvarðandi starvsfólk, treytað av hvør fyrispurningurin er, ella skulu kunna venda sær, við hjálp av nútíðar kunningartækni, beinleiðis til upplýsingabanka landsstýrisins fyri haðani at skaffa sær tær upplýsingar, ið teimum tørva.

2.3. Upplýsingabanki landsstýrisins

Ein treyt fyri, at ein kunningarmiðstøð skal kunna veita tær upplýsingar, ið henni verða kravdar eftir er, at ein upplýsingabanki verður settur á stovn. Ein upplýsingabanki er í hesum føri ein dagfærdur harðdiskur, sum er fyltur við vitan um allar fyrisingareindir undir landsstýrinum. Her verður serliga hugsað um hesar upplýsingar:

- bústaðir hjá fyrisingareindum,
- endamálini hjá fyrisingareindunum,
- lógargrundarlagið fyri fyrisingareindirnar,
- uppgávurnar hjá fyrisingareindunum býttar út á størvini,
- nøvn, telefon nr. og dagsskráir hjá teimum starvsfólkum, ið sita í omanfyri nevndu størvum.

Havast skal í huga, at her eru bara nakrar grundupplýsingar nevndar. Hugsast kann tí, at upplýsingabankin verður útbygdu og víðkaður við tíðini soleiðis, at hann eisini kemur at innihalda aðra vitan um tað almenna virkseml.

Ørvarnir endurgeva kunningarstreymar.

Óivað kann ein upplýsingabanki koma at fáa stóran týðning fyri tað almenna og viðskiftafólk tess. Tann tøkniliga menningin hevur gjørt tað møguligt at knýta saman teldur í eitt heimsumfatandi net. Við øðrum orðum, ein munandi partur av teimum upplýsingatænastum, sum eftir verandi skipan verða veittar um telefonina, kunnu í nærmastu framtíð verða “heintaðar” úr upplýsingabankanum av viðskiftafólki tess almenna.

2.4. Starvssetanir

Tey formligu krøvini til starvið sum kunningarráðgevi eru hesi: Kunningarráðgevin skal hava prógv sum tíðindafólk frá góðkendum lærustovni ella prógv í miðlalæru frá lærðum háskúla.

Harumframt skal kunningarráðgevin í minsta lagi duga føroyskt-, danskt- og enskt mál flótandi bæði í skrivt og talu.

Tey formligu krøvini til størvini á kunningarmiðstöðini eru hesi: Í minsta lagi prógv frá miðnámsskúla, ið kann nýtast innan fyrisitingarligt arbeiði. Umframt skal viðkomandi í minsta lagi duga føroyskt-, danskt- og enskt mál flótandi bæði í skrivt og talu. Tað, ið hóast alt er av týðningi her er, at umsøkjarin hevur eitt stak gott innlit í ta føroysku landsfyrisitingina og virkseimið hennara. Sambært uppskotinum verða størvini á kunningarmiðstöðini fíggaði innan karmarnar av verandi játtanum til Løgmannsskrivstovuna og tey fimm aðalstýrini.

3. Innanhýsis kunning

Tað verður skotið upp, at landsstýrisins innanhýsis kunning fær sum leiklut, at gera starvsfólkum landsstýrisins vitandi um landsstýrisins førda politik og politisku ætlanir. Harumframt verður skotið upp, at landsstýrisins innanhýsis kunning verður medvirkandi til, at eitt virkið kunningarsamskipti verður sett í verk millum starvsfólk landsstýrisins og tess leiðarar og stjórar.

Tað er eyðvitað, at skal tann fyrri málsetningurin viðvíkjandi einari innanhýsis kunning verða framdur, verður væntað av landsstýrisins stjórum og leiðarum, at hesir seta sær fyrri at fremja hann í verki. Tað vil við øðrum orðum siga, at eitt virkið innanhýsis kunningarvirkesemi verður fyriskipað, ið kunnar og fyrireikar landsstýrisins starvsfólk viðvíkjandi landsstýrisins førda politikki og politisku ætlanum annars.

Tann seinni málsetningurin krevur eina virkna starvsfólkaluttøku í landsstýrisins innanhýsis kunningarvirkesemi. Í hesum sambandi verður dentur lagdur á veruleikan, at starvsfólk á mangan hátt eru betri før fyrri at fáa eyga á átrokandi spurningar í arbeiðsumhvøvi teirra enn stjórar og leiðarar teirra eru. Av hesi orsök er tað týðningarmikið, at viðkomandi starvsfólk verða før fyrri at kunna sínar stjórar og leiðarar um viðurskiptini.

Sum heild kann sigast um landsstýrisins innanhýsis kunning, sum orðað í hesum uppskoti, at talan verður um tveir kunningarstreymar. Innihaldið í tí fyrri er ásett av landsstýrinum og útint av landsstýrisins stjórum og leiðarum. Innihaldið í tí seinna kyknar upp í dagliga virkseminum hjá teimum einstøku starvsfólkunum og verður ført fram fyrri stjórar og leiðarar landsstýrisins av hesum somu.

At enda skal nevast, at uppskotið leggur upp til eitt umfevnandi samstarv um kunningarspurningar millum ávikavist samskipanardeildina og starvsfólkadeildina í Løgmannsskrivstovuni. Hetta verður gjørt við tí fyrri eyga, at tann serkunnleiki og tøkniliga tilfeingi, sum eftir uppskotinum verður at finna í hesum báðum deildum, kemur teimum báðum til høldar. Mælt verður tess vegna til, at eitt virkið samskipti verður millum ávikavist, kunningarráðgevan, kunningarmiðstöðina og upplýsingabanka landsstýrisins øðrumegin og deildarstjóran í starvsfólkadeildini hinumegin.

Uppskot um eina nýggja kæruskipan innan almennu fyrisingina í Føroyum

A. Tørvurin á eini nýggjari kæruskipan

Tann almenna fyrisingin tekur í stóran mun avgerðir beinleiðis móttvegis borgarunum, og hetta eru ofta sera víðfevndar avgerðir, ið kunnu fáa avleiðingar, av stórum týðningi fyri tann einstaka.

Hetta hevur - í Føroyum sum í øðrum londum - havt við sær, at nógvar reglur eru gjørdar fyri ta málsviðgerð, ið verður framd av almennu myndugleikunum. Hesar reglur eru fyrst og fremst at finna í fyrisingarlógini og lógini um alment innlit. Harumframt eru ikki lógargivnar rættargrundreglur, sum t.d. krav um, at dentur ikki má verða lagdur á ósaklig og persónlig eyðkenni í einari fyrisingarligari avgerð.

Tað er vanlig hugsan, at ein borgari eigur at hava móguleika at kera eina avgerð, sum er gingin honum ímóti.

At eitt mál verður kært til almennu fyrisingina er ikki til hindurs fyri, at málið seinni kann verða lagt fyri vanligu dómstólarnar.

Tann verandi kæruskipanin innan ta almennu fyrisingina virkar sum heild ikki nóg væl. Dømi eru um mál, har funnist kann verða at málsviðgerðini, bæði hvat viðvikur framferðarháttinum og støðinum, avgerðirnar verða tiknar á.

Hjá borgarunum er í ávísan mun saknur á einari greiðari og eintýddari upplýsing um uppbyti og lýsing av teimum økjum, har til ber at kera eina avgerð til aðrar serligar kærustovnar uttan fyri landsstýrið.

Harafturat er tað í verki trupult at finna fullvæl skikkað starvsfólk, sum eisini støðast, til at fyrireika málini og annars veita skrivarahjálp til teir kærustovnar, sum eru.

Afturat hesum er væntandi, at tað í komandi árum fara at verða sett støðugt størri samfelagslig krøv til fyrisingina, og at tað verður ein meira vandin hugsan og fatan av málsviðgerðum og avgerðum hjá almennum myndugleikum, heruppií kærustovnum. Tað eiga tískil sum heild at verða sett stór krøv til ta almennu fyrisingina, og serstakliga til kæruskipanina, soleiðis at ein umskipað kæruskipan kann vekja álit hjá borgarunum.

Tann nýggi bygnaðurin fyri landsstýrisfyrisingina, har myndugleikar verða lagdir saman, samstundis sum fleiri aðalstýri verða skipað, ið hvørt sær fer at hava ta fremstu fyrisingarligu ábyrgdina av sínum málsøkjum, fer at økja uppafur meira um tørvin á einari nærri kanning og meting av teirri almennu kæruskipanini. Sostatt eru eisini út frá fyrisingarligum sjónarmiðum grundir fyri at umhugsa ein broyttan bygnað.

Hesi viðurskifti vísa greitt, at kæruskipanin má endurnýggjast. Tað ber væl til at gera viðgerðina betri samstundis sum samlaða talið av fyrisingarligum “kærustigum” verður minkað, sbr. Pkt. C.

B. Høvuðsbygnaðurin í verandi kæruskipan

Tað er í dag vanlig atgongd til at kunna kæra eina fyrisingarliga avgerð frá einum lægri myndugleika víðari til landsstýrið. Hesin kærurættur er nágreiniliga lýstur í nógvum lógum. Harumframt er ein fylgjan av vanligum fyrisingarligum meginreglum ofta hon, at móguleiki er at kæra eina avgerð frá einum lægri til ein hægri myndugleika, soleiðis at landsstýrið eisini at teirri grund skal viðgera kærur á nógvum økjum.

Við at seta kravið í stýrisskipanarlógini um at fara yvir til ráharrastýri í verk, verða bæði teir formligu og teir ikki lógarbundnu kærummyndugleikarnir natúrliga at laga seg eftir, at tey einstøku aðalstýrini gerast kærustovnar fyri tær avgerðir, sum eru tiknar av stovnum, ið hoyra undir økið hjá aðalstýrinum.

Í dag eru nakrir serligir kærustovnar innan ávís fyrisingarlig øki. Talan er um *skatta-, MVG- og tolløkið*, ið fyri skattamál hevur eina landsskattanevnd og fyri mál viðvíkjandi MVG og tolli er ein *MVG- og tollkærunevnd*.

Á almannaøkinum er ein kærunevnd fyri alt økið, og viðvíkjandi arbeiðs- marknaðarviðurskiftum er ein serlig kærunevnd fyri arbeiðsloysistrygging.

Innan heilsuverkið í Føroyum eru tær donsku reglurnar fyri danska heilsustýrið galdandi heruppi er kærunevndin fyri sjúklingar. Við hesum er kæruskipanin í samband við sjúkuviðgerð fastløgð. Kærur annars, t.d. viðvíkjandi rættinum til viðgerð og flutning og endurgjald fyri flutningsútreiðslur kunnu viðgerðast í aðalstýrinum ella í einari komandi kærudeild innan almannaøkið, sbr. niðanfyri.

C. Hvussu ofta skal ein avgerð kunna kærast?

Í lógum ella fyrisingarligum reglugerðum kunnu verða ásettar nærri reglur fyri hvussu ein kæruskipan skal uppbyggjast innan fyri eitt ávíst øki. Slíkar ásetingar mugu broytast í samband við ein nýggjan bygnað.

Í Føroyum eins og í Danmark eru ongar almennar reglur ella fyriskipanir fyri hvussu ofta ein avgerð skal kunna kærast í tí fyrisingarliga kervinum. Tað kemur tó ógvuliga sjáldan fyri, at tað eru fleiri enn tvey kærustig, ið svarar til, at tikin er avgerð í málinum tilsamans 3 ferðir. Tann mest vanliga skipanin í verki vil verða, at ein avgerð kann kærast eina ferð.

Ein kann spyrja, um tað á økjum, ið higartil hava havt tvey kærustig er gjørligt við lóg at taka annað av, soleiðis at ein avgerð nú bert skal kunna kærast eina ferð.

Svarið má verða játtandi.

Í teimum førum, har tað ikki beinleiðis er fyriskipað, at fleiri kærustovnar skulu verða, má tað vera í lagi bert at hava ein kærustovn uttan mun til, at tað áður hava verið fleiri. Hetta kann ikki metast at stríða ímóti grundleggjandi rættar- grundreglum. Í Danmark varð í samband við eina nýskipan av bygnaðinum hjá ákærumyndugleikanum gjørd ein munandi skerjing í talinum á kærumøguleikum. Áður kundi ein avgerð, tikin av politimeistararum kærast bæði til statsadvokatin, ríkisadvokatin og í seinasta enda til Justitsministeriet. Hetta varð broytt, og nú er meginreglan, at ein avgerð bert kann kærast eina ferð.

Við einum nýggjum bygnaði innan landsstýrisfyrisingina við færri liðum verður størri tørvur á at tryggja, at tey ymsu liðini í kæruskipanini eru óheft.

D. Kærustovnar sæð í mun til eina umboðsmansskipan

Tað verður alt meira vanligt í nógvum londum at skipa umboðsmansstovnar. Nógva staðni verða enntá settir fleiri umboðsmenn til at hava innlit við serligum fyrisingarøkjum (t.d. sjúklingaumboðsmaður, barnaumboðsmaður o.fl.).

Tann danski umboðsmansstovnurin hevur sum tann fyrsti í heiminum givið íblástur til skipanir í mongum øðrum londum.

Í Føroyum hevur málið um at seta á stovn eina umboðsmansskipan fleiri ferðir verið umrøtt í løgtinginum eins og játtan er sett á figgjarlógina til eina slíka skipan.

Eitt sum eyðkennir ta dansku umboðsmansskipanina er, at umboðsmaðurin einki dømandi vald hevur, men einans kann siga sína hugsan um viðurskiftir, ið viðvíkja statsligu fyrisingini. Umboðsmaðurin kann koma við atfinningum, men tað er sum grundregla ikki nøkur skylda hjá einum almennum myndugleika at gera eftir innstilling umboðsmansins. Ofta verður tó eitt ávíst trýst - ikki minst politiskt trýst - at fylgja einari atfinning frá umboðsmanninum, eins og tað í einum slíkum føri kann verða eitt gott støði hjá einum borgara at leggja borgarliga sak ímóti einum myndugleika, um umboðsmaðurin hevur mett, at fram er farið við órøttum í eini málsviðgerð. Umboðsmaðurin kann kanna eitt mál, sum ein borgari hevur kært, eins og hann av sínum eitingum kann gera eina meting av einum øki ella einum stovni.

Í samband við ta broyting, ið nú verður gjørd, av teirri dansku umboðsmanslógini, stendur í bet.nr. 1272/1994, síðu 25, viðvíkjandi umboðsmansstovninum í øðrum londum, at "...Groft sagt kan institutionen inddeles i tre hovedtyper: den dansk/norsk/islandske model, hvor institutionen fungerer som en forvaltningsdomstol samt desuden udøver en betydelig vejledningsvirksomhed, men med hovedvægten på den første funktion. En svensk inspireret kontrolordning med stor vægt på kontrollen med enkeltpersoner.

Endelig er institutionen i en række lande bl.a. Frankrig - udviklet med særligt henblik på at spille en rolle som mægler mellem forvaltningen og borgerne...".

Dømini úr øðrum londum vísa ,at tað er rættiliga ójavnt, hvussu víðgongdar eftirlitsuppgávur verða lagdar til umboðsmansmyndugleikan.

Tað eigur tó at verða hildið fast við, at umboðsmaðurin eftir danskari/vestnorðurlendskari siðvenju ikki formliga sæð er nakar dómstólur og ikki eigur at koma í staðin fyri eina kæruskipan.

Umboðsmaðurin eigur kanska heldur at síggjast sum eitt ískoyti til ta almennu fyrisitingarligu kæruskipanina. Ella sagt øðrvísi, umboðsmaðurin er ein “*luxsus*”, og kann ikki verða settur í staðin fyri eina kæruskipan.

Meira skal ikki gerast við spurningin í hesum sambandi. Málið verður lagt til politiska støðutakan.

E. Skipan av einum felags kærustovni

Í framhaldi av kjakinum um umboðsmansstovn kann verða hugt nærri eftir tveimum móguligum fyrimyndum fyri at skipa ein felags fyrisitingarligan kærustovn.

Ein móguleiki er at skipa eina fyrisitingarnevnd við umboðum fyri eitt ávíst tal av deildum, ið umboða tey fakliga “tungu” økini. Ein annar móguleiki er at skipa ein veruligan fyrisitingardómstól, við myndugleika at døma allar avgerðir, uttan mun til hvat fyrisitingarligt økið málið viðvíkur.

Líka mikið hvør fyrimyndin verður vald til ein felags kærmyndugleika verður neyðugt at endurskoða ásetingarnar í lóggávuni, sum klárt fyriskriva eina ávísa manngongd fyri kærnum og leggur móguleikar at kera til ávísar kærustovnar.

1. Skipan av eini fyrisitingarnevnd við fleiri deildum

a. Hvussu nógvum deildum verður tørvur á?

Í arbeiðnum við at tilevna ein nýggjan bygnað eigur dentur at leggjast á, at tey fyrisitingarligu økini, har kærast kann, ikki verða skerd, og at bøtt verður munandi um tað fakliga støði í málsfyrireikingini.

Talið á kærudeildum eigur at ásetast út frá einari ítøkiligari meting av støddini og týðninginum hjá teimum ymisku føroysku fyrisitingarligu økjum. Í tí sambandi er komið fram til, at rættast er at varðveita fleiri av teimum núverandi høvuðsøkjum, ið hava serstakar kærustovnar, við tað at tað er gjørligt at lata hesar stovnar fevna um flest allar tær týðningarmestu fyrisitingarligu avgerðirnar. Hetta er galdandi á toll-, MVG- og skattaøkinum og á almannaøkinum.

Harumframt kann - ikki minst tá hugsað verður um væntaðu gongdina í framtíðini - vísast á ein tørv á umhvørvisøkinum. Í tí sambandinum eru fleiri mál, ið kunnu hugsast koma undir umhvørvisøkið og sum kunnu koma at fáa stóran týdning. Sum dømi kunnu nevast mál um loyvi at útvinna ráevnir og rakstur av virkjum, dálkingarspurningar, arbeiðsumhvørvi, lokal- og býarplansviðtøkur og onnur mál viðvíkjandi náttúrufriðing og friðing av bygningum. Eisini er tað ein spurningur, um tað ikki eru fleiri mál innan fiskivinnuøkið, har tørvur fer at verða á at kunna kæra fyrisitingarligar avgerðir. Hetta má umhugsast nærri, men um so er, kunnu kærur innan hetta økið leggjast til deildina fyri umhvørvismál, ella ein felags kærudeild kann verða skipað fyri vinnumál og umhvørvismál og heruppi í fiskivinnumál.

Út frá hesum verður skotið upp, at í fyrstu atløgu verða skipaðar 3 kærudeildir.

b. Samanseting av kærudeildunum og tilnevning av limum

Skotið verður upp, at hvør kærudeild hevur 3 limir, harav ein leiðari, ið hevur lögfrøðiliga útbúgving. Umhugsast kann, um hinir limirnir skulu vera serkønir á økjunum ella leikfólk. Óivað er rætta loysnin bæði og, tí talan er ofta um mettar avgerðir, sum ikki einans krevja lögfrøðiligan serkunnleika.

Hin vegin fer ein skipan bara við leikfólki neyvan at kunna geva ta neyðugu rættartrygdina, einsrætting og *kongruens* í eini komandi dómsvenju, sum er ógvuliga týdningarmikið í arbeiðnum til tess at fáa eina álitisvekjandi skipan.

Heimildina at tilnevna nevndarlimir verður sum meginregla hjá landsstýrinum sum ein partur av útinnandi myndugleikanum.

Harafrat kann umráðast at loyva øðrum myndugleikum og stovnum at tilnevna limir, um so er, at vísast kann á serligan tørv fyri, at ávís áhugamál eru umboðað í einari kærudeild. Hetta er í dag galdandi á fleiri økjum.

Tann felags kærustovnurin eigur - so vítt møguligt - at verða óheftur mótvegis lögtingi og landsstýri, og limirnir eiga at verða valdir fyri eitt ávíst tíðarskeið, ið ikki má verða ov stutt - og t.d.kann verða ásett til 3 ár - við móguleika at kunna afturveljast eina ferð, fyri á tann hátt at nøkta tørvin um framhald og endurnýggjan.

c. Umsiting og stað hjá eini felags fyrisitingarnevnd.

Tað er ein fyritleyt fyri skipanini av einari umsiting fyri fyrisitingarnevndina, at fyrilit verður tikið bæði viðvíkjandi móguleikunum hjá nevndini at virka munadygg, og til ta lítlu almennu fíggjarorkuna. Samstundis má ansast eftir, at starvsfólkið ikki í tí dagliga arbeiðnum verður fakliga avbyrgt eins og tað í tí sambandi hevur stóran týdning, at arbeiðsviðurskiptini kunnu draga skikkaða arbeiðsmegi til.

Út frá hesum verður skotið upp, at skipað verður ein felags skrivstova á einum stað fyri allar kærudeildirnar. Hóast tann ávísa tænanastan hjá hvørjari deild eigur at verða veitt av fólki, ið hava ella eru í ferð við at leita sær sakkunnleika á økinum - og sostatt eru knýtt til eina ávísa

kærudeild - ber tað dagliga samstarvið og felagsskapurin millum starvsfólkið í sær góðar møguleikar fyri at mennast bæði fakliga og persónliga. Hetta hevur góða ávirkan á møguleikarnar at fáa vælskikkaða arbeiðsmegi, ið stóðast.

Støddin á skrivstovuni eigur sjálvsagt at verða í samsvari við nøgdina á málum innan økið. Tað nýtist sostatt ikki at verða eins nógv starvsfólk á hvørjari kærudeild. Sum ein byrjan kann hugsast ein manning við 3-5 starvsfólkum.

Av hesum verður ein settur sum leiðari, ið kemur at arbeiða í tøttum samstarvi við nevndarformenninar umframt at hava dagligu fyrsitingarligu ábyrgdina av kærudeildunum.

Nevndarformenninir eiga at hava heimild til at seta starvsfólkið til felagsskrivstovuna.

d. Ekstern ráðgeving

Ein kann spyrja, um skrivstovan skal kunna nýta ráðgeving frá *eksternum* persónum, sum t.d. advokatum. Spurningurin er ivasamur. Tað kann verða gott at kunna keypa serkøna ráðgeving í serligum føri, men sagt kann eisini verða, at hesin framferðarháttur kann sáa iva um sjálvræði og sakkunnleikan hjá nevndunum.

Hetta verður í verki nýtt innan ávís økir.

e. Rættargangshátturin

Av tí, at tann her stutt lýsta fyrimyndin ikki er at líkna við ein dómstól, verður nevndin umfatað av tí sonevnda *officialmaksime*, sum áleggur nevndini at tryggja, at málið er nóg væl lýst, áðrenn avgerð verður tikin. Kærarin og tann kærði myndugleikin vilja sjálvsagt sjálvi føra síni sjónarmið fram, men tað er skyldan hjá nevndini at ansa eftir, at øll týðandi sjónarhorn í málinum eru lýst, áðrenn avgerð verður tikin. Vanligi rættargangshátturin við teir vanligu dómstólarnar er harafturímóti, at partarnir í borgarligum málum vanliga sjálvir gera av hvørjar grundgevingar og málskrøv skulu ganga inn í grundarlagið fyri dømingini hjá rættinum, og har rætturin vanliga ikki kann ella skal taka við sjónarmið, ið partarnir ikki sjálvir hava gjørt galdandi.

f. Sambandið við teir vanligu dómstólarnar.

Um so er, at ein viðgerð í nevndini ikki er gingin kæraranum á mæti, vil møguleiki verða fyri at leggja málið fyri teir vanligu dómstólarnar sum eitt borgarligt sakarmál.

Sum meginregla kann ikki heilt verða sæð burtur frá, at ásetingar kunnu gerast um, at avgerðir tiknar av serliga serkønum stovnum ikki kunnu leggjast fyri rættin. Tílikar ásetingar koma av og á fyri í donskum rætti í samband við serligar serkønar kærustovnar. Hetta er tó vanliga ikki til hindurs fyri, at eitt mál verður lagt fyri dómstólarnar, men vil ofta gera tað, at dómstólarnir eru afturhaldandi við at fara inn í - og møguliga seta til viks - mettar avgerðir tiknar av tí serkøna stovninum. Í privatum handilsviðurskiftum er tað vanliga góðkent, at partarnir kunnu gera eina áseting í sáttmálan, at ósemjur skulu avgerast við ein gerðarrætt.

Í § 35, stk. 1 í stýrisskipanarlógini stendur, at hóast ásetingina í § 1 (um trúbytið av valdinum) kann við lögtingslóg: “í nærri ásettan avmarkaðan mun heimild verða latin nevdum, stýrum og ráðum at taka endaligar fyrisingarligar avgerðir.” Reglan gevur møguleikar at lata myndugleikan til serligar stovnar, men kann tó bert galda fyri økir, ið eru umfatað av heimastýrisskipanini.

2. Skipan av einum fyrisingardómstóli

Heimildarkrøv

Fyrisingardómstólar eru í fleiri londum og eru heldur ikki útihýstir sambært donsku grundlógini, sum í § 63, stk. 2, ásetir, at “..Påkendelse af spørgsmål om

øvrighedsmyndighedens grænser kan ved lov henlægges til en eller flere forvaltningsdomstole, hvis afgørelser dog skal kunne prøves ved rigets øverste domstol. De nærmere regler herom fastsættes ved lov.” Slík lóggáva er enn ikki í Danmark.

Sum tað sæst loyvur grundlógarásetingin ikki, at møguleikin at leggja mál fyri dómstólarnar heilt verður útihýstur, við tað at avgerðir í øllum førum skulu kunna roynast við Hægstarætt.

Teir fyrimunir, sum vanliga hefur verið víst til, av at seta á stovn fyrisingardómstól, hava verið ein skjótari (og bíligari) málsviðgerð og størri *officialvirksemi* (merkir at dómstólarnir sjálvir skulu syrgja fyri, at málið er fullvæl lýst, áðrenn avgerð verður tikin).

Mál um at seta á stovn dómstólar er tó ríkismál og sostatt vantar heimild til at kunna taka avgerð um at seta á stovn ein tilíkan serligan fyrisingardómstól.

Umframt heimildarspurningin fer skipan av einum fyrisingardómstóli í Føroyum væntandi at taka drúgva tíð. Harumframt verður eisini neyðugt at samráðast við ríkismyndugleikarnar, serliga við Løgmláráðið. Hetta vil ikki minst gera seg galdandi í samband við nærri at áseta, hvar mörkini ganga til teir vanligu dómstólarnar.

At seta á stovn ein fyrisingardómstól fer sostatt at verða ein heldur truplari og meiri tíðarkrevjandi mannagongd, enn um fyrimyndin við einari fyrisingarnevnd verður vald.

F. Niðurstøða

Ein nærri kanning av teimum tveimum møguligu fyrimyndunum vísir, at tær eru ógvuliga líkar og gevur einum varhugan av, at valið millum eina fyrisingarnevnd og ein fyrisingardómstól meira er ein spurningur um orðaval og heitir. So at siga somu heimildir kunnu gevast eini fyrisingarnevnd og einum fyrisingardómstóli alt eftir, hvør tørvurin er, eins og samsvarandi heimildir eisini kunnu verða givnar einum umboðsmanni.

Eitt týðandi eyðkenni við báðum fyrimyndum - sum eigur at setast í verk - er tann samlaða felags skrivstovan. Hetta feruttan iva at bøta munandi um bæði fakliga og persónliga arbeiðsumhvørvið hjá starvsfólkinum, og um fyrireikingina av málunum.

Eitt annað týðandi eyðkenni er, at tað neyvan við tað fyrsta verður møguligt at gera eina skipan, sum heilt útihýsir móguleikunum til eftirfylgjandi at leggja mál fyri vanligu dómstólarnar, hetta hevði so eisini bert fingið týdning í samband við ein veruligan fyrisitingardómstól.

Hugsandi er, at hægri krøv mugu setast til dómarnar í einum fyrisitingardómstóli enn til limirnar í einari fyrisitingarnevd. Hetta er bæði grundgivið við, at ein fyrisitingardómstólur - í hvussu so er málsliga sæð - minnir um ein vanligan dómstól, og at dómarnir í einum fyrisitingardómstóli sum meginregla skulu verða kønir innan øll fyrisitingarøkir.

Hvat viðvíkur sjálvræðinum hjá dómarnum/nevndarlimum, er neyvan møguligt at vísa á eitt veruligt grundarlag, sum tryggjar dómarnum í einum fyrisitingardómstóli - í tí her vístu fyrimyndini - størri sjálvræði enn limunum í einari nevnd.

Førleikakrøvini til limirnar í einari felags fyrisitingarnevd verða minni, og nevndin skal - sum skotið er upp - virka í 3 deildum.

Hetta hevur hin vegin við sær, at veljast skulu fleiri limir til eina nevnd enn til ein fyrisitingardómstól, sum tó í vissan mun verður javnað aftur við, at lættari verður - sum víst á - at finna skikkaði evnir til at manna eina fyrisitingarnevd.

Í hesum sambandi skal eisini vísast til áður setta spurningin um í hvønn mun nýtast skulu leikdómarar. Leikdómarahugtakið er í Danmark serliga kent í samband við revsirættargang, har leikdómarar eru við sum nevningar og dómsmenn í revsimálum. Í rættarskipanini annars eru leikdómarar ikki vanligir, ei heldur í serdómstólum, sum t.d. Boligretten og Sø- og Handelsretten. Her kann tvørturímóti verða talan um, at rætturin í viðgerðini av serligum málum verður mannaður við persónum, serkønir á økinum.

Tað eru ongar avgerandi grundir fyri at útihýsa brúk av leikdómarnum í kærunevndini. Heldur er tað ein politisk hugsan, um ein ynskir at seta hetta í verk ella ikki. Ein skipan bert við leikdómarnum er tó neyvan ynskilig, smb. Pkt. E.1.b.

Viðvíkjandi talinum á starvsfólki er valla stórvegis munur á teimum 2 dómunum. Talið á málum fer at verða tað sama, og tað er serliga hetta, sum fær týdning fyri talið á starvsfólki. Samanumtikið verður mett, at ein samanlegging av verandi kærustovnum í eina nýggja felags fyrisitingarliga kærunevd kann fremjast, uttan at neyðugt verður í fyrstu at løgu við munandi hægri peningajátanum.

Samantikið er niðurstøðan, at fyrimyndin at skipa eina felags kærustovn við trimum deildum eigur at verða tikin framum, í hvussu so er í fyrstu at løgu. Tær triggjar deildirnar verða sostatt innan skatta-, MVG- og tolløkið, almannaøkið og umhvørvisøkið. Umhugsast kann, um samráðingar samstundis eiga at verða tiknar upp við avvarðandi danskar

myndugleikar fyri at fáa til vega heimildir at kunna seta á stovn ein veruligan fyrisingardómstól. Til tað kann fremjast í verki, mugu longu nú tiltøk gerast til tess at fullnýta og hækka støðið á kæruskipanini í Føroyum við at seta á stovn eina fyrisingarnevnd.

Procedure for forberedelse og fremlæggelse af sager fra generaldirektoraterne til landsstyremanden

I. Indledning

Med den nye styrelseslov sker der en kodificering af overgangen fra et kollegialt til et ministerielt styre. Herefter har den enkelte landsstyremand både det politiske og det retlige ansvar for sit sagsområde.

I medfør af styrelseslovens § 33, stk. 1., bestemmer lagmanden forretningernes fordeling mellem landsstyrets medlemmer, som på denne baggrund administrerer deres sagsområder hver for sig. Lagmanden fører "tilsyn med, at hvert enkelt landsstyremedlem administrerer sine sagsanliggender på lovlig og forsvarlig vis", jf. § 33, stk. 3.

Det fremgår videre af § 37, at "lagmanden og de øvrige medlemmer af landsstyret har det retlige ansvar for administrationen af det sagsområde, der er tillagt dem..".

Med disse klare bestemmelser om kompetence og ansvarsplacering, bliver det af central betydning, at der i det enkelte generaldirektorat sker en grundig, saglig og fyldestgørende sagsbehandling, inden sagerne forelægges til orientering eller afgørelse for landsstyremanden. Arbejdsprocesserne kan optimeres både ved at sikre at medarbejderstaben er velkvalificeret, og gennem fastlæggelse af en procedure for, hvorledes sager bedst muligt kan forberedes og fremlægges for landsstyremanden.

Generaldirektoraternes opgaver vil typisk både have karakter af konkrete forvaltningsafgørelser, der retter sig til borgerne, og udarbejdelse af generelle regler og retningslinjer inden for sine sagsområder. Den overordnede regelfastsættelse kan såvel bestå i forberedelse af bekendtgørelser og lovforslag samt i form af oplæg til nationale og internationale aftaler, der efterfølgende skal forelægges/godkendes på et landsstyremøde.

II. Kommandoveje

Det bør som hovedregel gælde, at alle sager, der skal forelægges for landsstyremanden, skal have passeret generaldirektoratets øverste embedsmand, generaldirektøren. Der kan ikke - uden særlig aftale - praktiseres et system, hvorefter underordnede embedsmænd - uden generaldirektørens vidende - foreligger sager for landsstyremanden. Et tilsvarende princip må gælde længere nede i systemet, således at en fuldmægtig f. eks. ikke - medmindre andet er aftalt - kan gå direkte til generaldirektøren med en sag, uden at have orienteret sin egen kontor/afdelingschef.

Når en sag passere gennem kontor/afdelingschefen henholdsvis generaldirektøren, skal den forsynes med en påtegning og eventuelle bemærkninger inden den lægges videre.

III. Landsstyremandens koordinationssekretariat (enhed)

Hver landsstyremand skal have et sekretariat, der kan varetage en række koordineringsfunktioner. Sekretariatsbetjeningen sker formentlig bedst muligt gennem tilknytning af en fast medarbejder på fuldmægtigniveau (landsstyremandsfuldmægtigen), der sammen med landsstyremandens sekretær bl. a. skal samle og koordinere forelæggelse af direktoratets arbejde for landsstyremanden.

IV. Retningslinjer om forberedelse og forelæggelse af sager for landsstyremanden

a. Generelt

En sag, der skal forelægges for landsstyremanden skal være indlagt i et omslag. I omslaget skal findes alle dokumenter, der har relevans for sagens fremstilling og afgørelse.

Sagen skal have en forside, der indeholder en kortere beskrivelse af sagens omstændigheder og eventuel indstilling til afgørelse. Forsiden skal normalt højst fylde 1 side, og landsstyremanden skal i princippet kunne træffe afgørelse alene på baggrund af forsidens oplysninger. Herudover skal sagen indeholde :

- Evt. uddybende notat
- Evt. udkast til landsstyremandsbrev
- Evt. notits om økonomiske konsekvenser
- Evt. oplysninger og kopier af tidligere forelæggelser
- Kopi af forsiden og de vedlagte dokumenter.

Det er vigtigt, at sagen indeholder en vurdering af de politiske aspekter, ligesom det bør overvejes, hvorvidt sagen har en pressemæssig betydning.

Landsstyremandsfuldmægtigen drager omsorg for, at landsstyremanden får sagen til behandling. Sekretæren opbevarer en kopi af sagen.

Efter forelæggelse for landsstyremanden drager koordinationssekretariatet omsorg for at sende sagen tilbage til generaldirektøren, der videresender den i systemet med henblik på arkivering eller yderligere sagsbehandling i overensstemmelse med landsstyremandens bemærkninger.

Der kan sondres mellem følgende sagstyper :

- *Forelæggelse til resolution*

Forsiden skal indeholde :

- Sagens baggrund og indhold refereres kortfattet
- Gerne angivelse af politiske manøvremligheder
- Økonomiske konsekvenser

- Pressevinkel
- Generaldirektoratets indstilling til resolution
- Oversigt over vedlagte bilag
- Evt. frister for sagens behandling

- Forelæggelse af breve til landsstyremandens underskrift

Forsiden skal indeholde oplysninger om brevets baggrund og indhold, ligesom eventuelle frister bør angives.

Normalt bør henvendelser til landsstyremanden besvares - i hvert fald foreløbigt - inden for 10 dage.

- Mødeforberedelse

Landsstyremanden skal forberedes grundigt til de møder, han skal deltage i. Det er vigtigt, at han forsynes med alt relevant materiale, og at han bliver sat ordentligt ind i mødets mulige temaer. Forberedelsen skal indbefatte en række vurderinger, og bl.a. omfatte følgende forhold:

- Baggrund for mødet
- Deltagere
- Hvad kan landsstyremanden bidrage med ?
- Møder landsstyremanden op til orientering eller skal han bidrage med bemærkninger, forslag eller initiativer ?
- Hvad er den presse-mæssige betydning ?

Sagsmappen bør desuden bestå af :

- Forsiden, indeholdende en kortfattet opsummering af sagens baggrund og indhold.
- Kommenteret dagsorden
- Deltagende embedsmænd
- Evt. talepapir
- Fremhævelse af evt. nyhed, som landsstyremanden vil levere
- Gerne angivelse af evt. skjulte dagsordener

Mødemappen skal være klar senest dagen inden mødets afholdelse, og tidligere i de tilfælde, hvor landsstyremanden, f. eks. på grund af andre aftaler eller rejser, vil være forhindret i at forberede sig grundigt.

- Forelæggelse af orienteringssag

Landsstyremanden bør løbende holdes orienteret om alt, hvad der har betydning for hans ressortområde. Det kan f. eks. være væsentlige enkeltafgørelser, rapporter, årsberetninger m.v.

Forsiden skal indeholde et resumé af hovedbudskaberne og evt. overvejelser om generaldirektoratets fremtidige politik samt i givet fald forslag til nærmere forholdsregler.

V. Taler til landsstyremanden

Taleudkast til landsstyremanden kan udformes på forskellig måde, afhængig af såvel landsstyremandens egne ønsker samt til hvilken lejlighed og på hvilket sprog, talen skal holdes. Som eksempler på forskellige former for taleudkast kan nævnes :

- Egentlige taleudkast

Anvendes mest til oplæsning i mere formelle eller ceremonielle anledninger, f. eks. officielle besøg, åbning af specielle begivenheder m.v. Ved taler på udenlandsk vil der oftere være brug for færdiglavede taleudkast.

- Talepunkter

Talepunkter angiver de enkelte elementer i talen i korte sætninger eller i stikordsform.

- Beredskabstalepunkter

Hvis der kan forventes mulige skjulte dagsordener eller uforudsigelige spørgsmål fra journalister eller andre, bør landsstyremanden så vidt muligt være forberedt på dette. Beredskabstalepunkter indføres i talemanuskriptet, men med klar angivelse af, at der alene er tale om et beredskab.

- Kommenteret dagsorden

Den kommenterede dagsorden kombinerer baggrundsoplysninger og stikord til udmeldinger, der som udgangspunkt stiller landsstyremanden mere frit, men stadig giver ham konkrete holdepunkter at støtte sig til.

VI. Udarbejdelse af forslag til love og bekendtgørelser

I forbindelse med et kontor/afdelings udarbejdelse af lovforslag og udkast til bekendtgørelser og andre administrative forskrifter m.v., skal der løbende foregå en fyldestgørende dialog mellem generaldirektoratet og landsstyremanden i overensstemmelse med de oven for skitserede fremgangsmåder.

Kontoret/afdelingen har selv ansvaret for at få afklaret følgende spørgsmål:

- Udsendelse af forslaget til høring hos alle relevante myndigheder, institutioner og organisationer
- Fremsendelse af forslag til en lovteknisk vurdering i lovafdelingen hos lagmanden
- Afklaring af forslagets budgetmæssige konsekvenser
- Trykning og korrekturlæsning af forslaget

Når forslaget er færdigbehandlet forestår koordinationssekretariatet oversendelsen til lagmandens kontor med henblik på forelæggelse på et landsstyremøde.

VII. Post til landsstyremanden

Post, der er stilet til landsstyremanden gennemgås af sekretariatet og viderefordes til den relevante enhed i generaldirektoratet. Sekretariatet opbevarer en kopi af skrivelserne med en påtegning om sagens videre forløb og frister m.v.

VIII. Afsendelse af post fra landsstyremanden

Koordinationssekretariatet har ansvaret for afsendelse af post, der er underskrevet af landsstyremanden. Samtidig med afsendelsen gives en kopi af skrivelsen til den relevante enhed i generaldirektoratet.

Retningslinjer for forelæggelse og behandling af sager på landsstyremøder

Nærværende praktiske retningslinjer skal udfylde og præcisere den overordnede kompetence og ansvar, som efter styrelsesloven er tillagt lagmanden.

I. Det retlige grundlag - styrelsesloven

Styrelsesloven fastlægger de overordnede retlige rammer for landsstyrets virksomhed.

Landsstyret består af lagmanden og mindst to landsstyremedlemmer, jf. § 27, stk. 1. På denne baggrund fastsætter lagmanden hvor mange yderligere landsstyremedlemmer, som landsstyret skal bestå af, jf. § 27, stk. 2.

Lagmanden udnævner og afskediger landsstyrets medlemmer, jf. §§ 27, stk. 2 og 29, stk. 1.

I medfør af bestemmelsen i § 33, stk. 1, fastlægger lagmanden forretningernes fordeling mellem landsstyrets medlemmer, der herefter administrerer deres sagsområder hver for sig. Lagmanden fører løbende tilsyn med, at hver enkelt landsstyremand administrerer sine områder på lovlig og forsvarlig vis, jf. § 33, stk. 3.

Det fremgår af § 33, stk. 2, at "Lagmanden koordinerer landsstyrets arbejde og indkalder i denne forbindelse regelmæssigt til landsstyremøder...".

II. Hvilke sager skal behandles på landsstyremøder ?

Der kan ikke udarbejdes en udtømmende fortegnelse over de sager, der skal behandles på landsstyremøderne. Der kan imidlertid med støtte såvel i selve lovteksten, som ved en fortolkning af lovens målsætninger, hentes vejledning til en nærmere fastlæggelse af de sagstyper, der kræver behandling på landsstyremøder.

Et af hovedformålene med styrelseslovens gennemførelse er at indføre en ordening, hvorefter den enkelte landsstyremand administrerer og træffer selvstændige forvaltningsafgørelser inden for sit sagsområde. Dermed er der taget et afgørende skridt væk fra den kollegiale styreform, der hidtil har været praktiseret. Sideløbende er der i forlængelse af styrelseslovens § 37, vedtaget nærmere regler om det retlige ansvar for lagmanden og de øvrige medlemmer af landsstyret. Disse hensyn peger i retning af, at sager der skal behandles på landsstyremøder skal have en bredere overordnet og generel politisk karakter og interesse. Behandling og afgørelse af enkeltsager bør såvidt muligt ikke finde sted på landsstyremøder. Omvendt vil det ofte kunne være relevant og hensigtsmæssigt, at en landsstyremand orienterer om væsentlige spørgsmål og afgørelser, som der er truffet inden for den pågældendes sagsområde.

Styrelsesloven indeholder en række udtrykkelige eksempler på sagstyper, der skal behandles på et landsstyremøde.

I § 33, stk. 2. er opregnet sager om forslag til lagtingslove, beslutninger vedrørende rigslovgivning og tillægsbevillinger.

I andre bestemmelser er angivet betydende emner, hvor landsstyret har vigtige funktioner, og hvor disse sagers vigtighed taler for, at der bør finde en egentlig landsstyrebehandling sted.

Efter § 49 udtaler landsstyret sig om forslag til kongelige anordninger, der ikke sætter rigslovgivning i kraft på Færøerne, og om bekendtgørelser, som et ministerium oversender med henblik på eventuel ikraftsættelse på Færøerne. I medfør af § 52 er det landsstyret der indgår aftaler med andre lande i de tilfælde, hvor kompetencen er overdraget fra rigsmyndighederne. Endvidere er det landsstyret, der udtaler sig i spørgsmål om internationale traktater, der af rigsmyndighederne forlægges til udtalelse. Sådanne væsentlige spørgsmål bør drøftes på et landsstyremøde.

Landsstyret skal efter § 43, stk. 1, hvert år inden 1. oktober fremlægge forslag for lagtinget til lagtingsfinanslov for det kommende kalenderår. Det er givet at forslaget til lagtingsfinanslov skal behandles på landsstyremøder, ligesom beslutninger om tillægsbevillinger - som nævnt - udtrykkelig er medtaget i opregningen af eksempler på konkrete emner i § 33, stk. 2.

Endelig kan fremhæves sager om besættelse af chefstillinger (lønramme 36 og højere), som efter de personalepolitiske retningslinjer og/eller tjenestemandsløvgivningen skal forelægges for landsstyret, forinden den endelige ansættelse foretages af lagmanden og den pågældende landsstyremand, hvorunder stillingen henhøre. Tilsvarende må gælde uansøgte afskedigelser af tjenestemænd.

Sammenfattende kan det konkluderes, at alle andre væsentlige politiske spørgsmål bør undergives behandling på et landsstyremøde.

III. Afholdelse af landsstyremøder

I medfør af styrelseslovens § 33, stk. 2 indkalder lagmanden regelmæssigt til landsstyremøder.

Efter hidtidig praksis - der bør gælde indtil andre retningslinjer fastlægges - afholdes landsstyremøder normalt en gang ugentligt, på tirsdage.

Lagmanden kan i øvrigt indkalde til landsstyremøder, når det findes fornødent, og landsstyremedlemmer der ønsker landsstyremøde afholdt, skal derfor fremsætte anmodning herom til lagmanden.

IV. Anmeldelse af sager til behandling på landsstyremøder

Lagmanden og de øvrige landsstyremedlemmer kan anmelde sager til behandling på landsstyremøder.

I praksis vil det ofte være generaldirektoraterne, der anmelder sager til behandling. Herved forudsættes, at anmeldelsen sker på den enkelte landsstyremands vegne.

Sager, der ønskes behandlet på et landsstyremøde, skal - medmindre der foreligger særlige omstændigheder - forudgående og rettidigt være anmeldt.

Anmeldelse sker til chefen for lovafdelingen senest 1 uge før landsstyremødet.

Samtidig med anmeldelsen afleverer generaldirektoratet det skriftlige oplæg til dagsordenspunktet til forstjòran og chefen for lovafdelingen. Det forudsættes, at sagen er gennemdrøftet med landsstyremanden for området.

Det forudsættes endvidere, at den fornødne lovtekniske, bevillingsmæssige og anden fornøden koordination er afklaret inden sagen anmeldes til landsstyremødet.

V. Formkrav

Alle sager, der skal behandles på landsstyremøder udstyres med en “**for-sidenotits**”.

Notitsen skal indeholde :

- Overskrift : Angivelse af sagens titel og hovedproblemstillinger
- Resumé : Sagen skal kort præsenteres og dens politiske indhold præciseres
- Indstilling : Der skal forelægge en indstilling til landsstyrets afgørelse.

Forsidenotitsen underskrives af chefen for det enkelte generaldirektorat.

Hvis landsstyremanden har supplerende bemærkninger anføres disse i forlængelse af forvaltningens indstilling. Bemærkningerne forsynes med landsstyremandens initialer.

Såfremt landsstyremandens alene anfører sine initialer betyder det, at der ikke er bemærkninger til forvaltningens oplæg.

VI. Dagsorden

Lagmandens koordinationssekretariat udarbejder dagsorden for landsstyrets møder.

VII. Indlevering og udsendelse af bilag og andet materiale til brug for landsstyremøder

Bilag og andet materiale til brug for landsstyremøder udsendes af lagmandens koordinationssekretariat til landsstyrets medlemmer.

Udsendelse sker sammen med dagsordenen senest 4 dage før landsstyremødet, og det færdige bilagsmateriale må derfor være fremme i koordinationssekretariatet, senest 4 dage før landsstyremødet.

VIII. Adgang til landsstyremøder

Landsstyrets møder er lukkede, og det er alene lagmanden og de øvrige landsstyremedlemmer samt direktøren for lagmandens kontor og chefen for lovafdelingen - der forestår mødets sekretariatsfunktioner - som deltager i landsstyrets møder. Lagmanden kan indkalde andre personer, f. eks. særligt sagkyndige til møderne.

IX. Referat

Der udarbejdes et beslutningsreferat fra landsstyrets møder. Referatudkastet sendes først til godkendelse hos lagmanden og derefter til de øvrige landsstyremedlemmer og direktøren for lagmandens kontor med henblik på deres godkendelse.

Det godkendte referat udsendes til landsstyremedlemmerne og cheferne for generaldirektoraterne og lagmandens kontor.

